

HVAD DU MÅ – OG HVAD DU SKAL VÆRE OPMÆRKSOM PÅ

Du må gerne

- bruge mikrobølgeovn
- tale i mobiltelefon – blot i den modsatte side af, hvor din ICD sidder (mindst 15 cm afstand). Du skal også opbevare mobiltelefonen i modsatte side af, hvor ICD'en sidder
- bruge computer
- rejse – men husk dit ICD-kort, som du altid skal have med dig. Hvis du er i tvivl, så spørg din læge eller kontakt dit rejseforsikringselskab.

Du skal huske at fortælle, at du er ICD-bærer, når du har kontakt med læger, tandlæger, fysioterapeuter og sygehuse i øvrigt.

ICD'en behandler din sygdom, men gør dig ikke udødelig, og din egen indsats har stor betydning for dit helbred. En sund livsstil er en forudsætning for optimal virkning af behandlingen. Hvis du ryger, bør du holde op. Derudover bør du motionere dagligt og spise sundt og fedtfattigt, så du holder både kolesteroltal og vægt nede.

Hjerteforeningen har oprettet en klub for ICD-bærere, hvor de og deres familier kan dele erfaringer med andre i samme situation. Medlemmer af Defibrillatorklubben modtager klubbens blad "Rytmeboksen" hver anden måned. Klubben holder også et årligt seminar over to dage.

Som medlem af Hjerteforeningen kan du gratis blive medlem af Defibrillatorklubben. Du kan kontakte Hjerteforeningen for yderligere oplysninger på telefon 3393 1788.

HJERTEFORENINGENS RÅDGIVNINGSCENTRE

I Hjerteforeningens rådgivningscentre kan du få målt blodtryk, kolesterol og blodsukker. Du kan også deltage i foredrag og motionskurser og møde andre i samme situation som dig. Som medlem får du tilbudene til særlig medlemspris. Ring og bestil en tid.

Rådgivningscenter Aalborg
Vesterbro 81
9000 Aalborg
Tlf. 9816 1816
aalborg@hjerteforeningen.dk

Rådgivningscenter Århus
Jægergårdsgade 64-66
8000 Århus C
Tlf. 8618 5510
aarhus@hjerteforeningen.dk

Rådgivningscenter Esbjerg
Jyllandsgade 79 C
6700 Esbjerg
Tlf. 7613 1640
esbjerg@hjerteforeningen.dk

Rådgivningscenter Kolding
Sydbanegade 4
6000 Kolding
Tlf. 7552 7628
kolding@hjerteforeningen.dk

Rådgivningscenter Odense
Kongensgade 65
5000 Odense C
Tlf. 6591 9935
odense@hjerteforeningen.dk

Rådgivningscenter København
Hauser Plads 20
1127 København K
Tlf. 3311 0312
kbh@hjerteforeningen.dk

Rådgivningscenter Næstved
Apotekerstræde 4 A
4700 Næstved
Tlf. 5573 5009
naestved@hjerteforeningen.dk

HJERTEKAMMERFLIMREN

1. UDGAVE: 1. OPLAG, 2007 - PRODUKTION: DATAGRAF - BESTILLINGSNR. 267

Når hjertet løber løbsk
– Behandling med ICD

FEJL I HJERTETS LEDNINGSSYSTEM

Nogle former for forstyrrelser i hjerterytmen kan være livstruende, fordi tilstanden kan føre til et hjertestop. Siden begyndelsen af 1980'erne har udviklingen og udbredelsen af ICD-behandling (Implanterbar Cardioverter Defibrillator) gjort det muligt at behandle et hjerte, der løber løbsk, og dermed undgå et hjertestop. Næsten 3.000 mennesker i Danmark – unge som ældre – lever i dag med en ICD.

En ICD er et kompliceret elektronisk apparat, som kan normalisere en løbsk hjerterytme med et stød eller hurtige elektriske impulser.

Hjertet har sit eget indbyggede og ret fantastiske elektriske system, som hele tiden sender impulser til hjertemusklene om at trække sig sammen og dermed pumpe blod og ilt rundt i kroppen. Hver gang dit hjerte slår, sker det efter ordre fra det ubevidste nervesystem - det system, som sørger for, at vi trækker vejret, sveder m.m.

Næsten alle har oplevet følelsen af, at hjertet lige pludselig "løber stærkt", eller at det "springer et slag over". Det er der ikke noget unormalt i. Men nogle mennesker udvikler en usædvanlig hurtig hjerterytme (takykardi), som ikke bare går over af sig selv. Sådanne rytmeforstyrrelser opstår på grund af forskellige fejl i hjertets elektriske ledningssystem og kan være livstruende, fordi forstyrrelserne kan føre til et hjertestop.

HJERTEFORENINGEN

HAUSER PLADS 10 · 1127 KØBENHAVN K · TEL +45 3393 1788 · FAX +45 3393 1245
POST@HJERTEFORENINGEN.DK · WWW.HJERTEFORENINGEN.DK

HJERTEFORENINGEN

FEJL I HJERTETS ELEKTRISKE LEDNINGSSYSTEM

For hurtig hjerterytme, der udsendes fra hjertekamrene i stedet for fra hjertets kommandocentral, sinusknuden, kaldes ventrikulær takykardi (VT). Den hurtige, abnorme hjerterytme medfører, at hjertet ikke trækker sig sammen som det skal og derfor ikke pumper tilstrækkeligt blod ud i kroppen. Hjertet kommer ofte op på mellem 180 og 250 slag i minuttet, og hvis denne tilstand fortsætter, falder blodtrykket. Man føler sig svimmel, kan besvime og i værste fald få hjertestop.

En anden tilstand kaldes for hjertekammerflimren eller ventrikelflimren (VF). Her udsendes der elektriske impulser fra mange forskellige steder i hjertekamrene, og hjerterytmen kan derfor blive over 300-400 slag i minuttet. Det vil medføre hjertestop.

Nogle mennesker har både en for hurtig (takykardi) og en for langsom hjerterytme (bradykardi). For langsom hjerterytme er, når hjertet slår under 50 slag i minuttet. Det kan give symptomer som træthed, svimmelhed, sortnen for øjnene og besvimelse. For sportstrænede mennesker er lav puls dog normalt.

Hos de fleste ældre patienter med hurtige hjerterytme-forstyrrelser er årsagen forsnævring af kranspulsåren.

Mange af disse patienter har tidligere haft en blodprop i hjertet. Hos unge er årsagen som regel en medfødt sygdom, undertiden arvelig.

Hvis dine forstyrrelser i hjerterytmen har været alvorlige og måske livstruende, og der er risiko for, at de kan komme igen, vil du i de fleste tilfælde blive tilbudt en ICD.

IMPLANTATION AF ICD

Der foretages oftest omfattende undersøgelser forud for indsættelse af en ICD. Det kan være

- døgnovervågning af hjerterytmen
- arbejds-ekg
- ultralydsskanning
- elektrofysiologisk undersøgelse (hvor man fremprovokerer den hurtige hjerterytme for at se, præcis hvilken type rytmeforstyrrelse du har)
- undersøgelse af hjertets kranspulsårer, også kaldet koronararteriografi.

Implantation af en ICD foregår enten i lokalbedøvelse eller i fuld bedøvelse. ICD'en indopereres under venstre kraveben. Under operationen føres en elektrode via en blodåre ved venstre kraveben ned til højre hjertekammer. Herefter laves en "lomme", enten oven på eller under venstre brystmuskel. ICD'en sættes på plads i "lommen" og forbindes med elektroden. Til slut programmeres og afprøves ICD'en ved hjælp af en "sender". Afprøvningen foregår under kortvarig bedøvelse. Nu er ICD'en parat.

ICD'en har en holdbarhed på fem til syv år, afhængigt af, hvor meget den bliver brugt. Der er ingen risiko for, at batteriet pludselig bliver fladt. Man kan ved kontrol i ambulatoriet i god tid se, hvornår det skal udskiftes. Desuden er der i de fleste IDC'er indbygget en ekstra sikkerhed, hvor der afgives en lille biplyd, når tiden nærmer sig for udskiftning. Sygehuset oplyser til Dansk ICD Register, at du er blevet ICD-bærer. Registrets hjemmeside er www.pacemaker.dk.

NÅR DU FÅR STØD

ICD-behandling redder liv, men den er også behæftet med gener, især når ICD'en giver stød.

- Ved ventrikelflimren (VF) giver ICD'en straks et elektrisk stød, der kortvarigt "lammer" alle impulser i hjertet. På den måde genoprettes den normale hjerterytme. Men det elektriske stød rykker i kroppen, og mange oplever det som at få stød fra et elektrisk hegn – bare kraftigere.
- Ved ventrikulær takykardi (VT) giver pacemakerdelen i ICD'en hurtige elektriske impulser (pacing, som ikke mærkes) for at afbryde anfaldet. Fortsætter anfaldet, kan ICD'en afgive et elektrisk stød, som genopretter den normale hjerterytme, og dette stød er mærkbart.
- Ved langsom hjerterytme virker ICD'en som en pacemaker, der afgiver elektriske impulser for at opretholde en normal hjerterytme. Disse impulser kan ikke mærkes.

Naturligt nok bliver mange forskrækkede og ængstelige, når de får stød. ICD-patienter, der har oplevet flere stød, fortæller dog, at man kan blive fortrolig med såvel smerten som forskrækkelsen og med tiden kan lære sig selv at slappe lidt mere af. Det er i øvrigt ufarligt og smertefrit for andre at røre ved dig, når du får stød. Derfor behøver du heller ikke bekymre dig om stød, når du har sex.

En sjælden gang sker det, at ICD'en afgiver stød, der ikke er nødvendige. Hvis du får et stød fra din ICD, skal du kontakte din hjerteafdeling. Får du et stød om aftenen eller om natten, og har du det derefter godt, kan du vælge først at ringe næste morgen. Hvis du derimod får flere stød lige efter hinanden, skal du henvende dig til det nærmeste sygehus med det samme. Her vil du få taget et elektrokardiogram (EKG), da din ICD efter al sandsynlighed skal omprogrammeres.

HVAD DU MÅ – OG HVAD DU SKAL VÆRE OPMÆRKSOM PÅ

Der er nogle få ting, du skal være meget forsigtig med eller helt undgå, når du har en ICD.

Du skal altid holde øje med arret. Bliver det rødt, hævet eller ømt, skal du straks ringe til pacemakerambulatoriet.

Hvis du har et arbejde eller fritidsaktiviteter, der er fysisk krævende, bør du drøfte det med din læge. Generelt sker der ikke noget ved at dyrke sport eller anden form for stor fysisk aktivitet. Kampsport, boksning og andre aktiviteter, hvor du kan få kraftige slag på ICD'en, frarådes dog for at skåne huden over ICD'en. Dykning med flasker frarådes ligeledes. Din ICD er programmeret på en sådan måde, at den er tilpasset dit fysiske aktivitetsniveau.

Tyverialarmer – opstillet fx ved udgange til forretninger – må du gerne passere, men du skal helst ikke standse op nærmere end i en meters afstand. Lufthavnenes **våben-detektorer** vil ofte registrere ICD-enheden, og du bør derfor fremvise dit ICD-kort. Sikkerhedspersonalet vil måske foretrække, at du går uden om detektoren. ICD-enheden tager dog ikke skade af detektoren. **TNS** (transkutan nervestimulation) og **kortbølgebehandling** ved fysioterapi skal du undgå, idet elektronikken i ICD-enheden kan påvirkes. Kraftige magnetfelter, fx ved undersøgelse i **MR-skanner**, skal undgås.

Sundhedsstyrelsen anbefaler generelt, at man ikke kører bil i et halvt år efter den første ICD-operation, hvis man har været besvimet. Hvis man får nyt besvimelsestilfælde, må man først køre efter endnu et halvt år. Herefter må man gerne køre – også hvis man får stød uden besvimelse eller sortnen for øjnene. Man må dog som hovedregel ikke køre erhvervskørsel, når man har en ICD. Der kan gælde specielle regler afhængigt af, hvorfor du har fået din ICD.

Rådfør dig altid med din hjertelæge.